

CIVISME A L'ESPORT

**M. Mar Muro
Sara Sallent
Anna Talavero**

SENDERI és una iniciativa de la Fundació Serveis de Cultura Popular —entitat dedicada a la difusió de la cultura, especialment entre la joventut— realitzada conjuntament amb Eumo Editorial.

Consell de direcció de SENDERI

Joan Batlle
Teresa Climent
Vicenç Creus
Rafael Grasa
Josep M. Puig
Modest Reixach

Primera edició: 1993

Segona edició: 1993 i abril de 1995

Disseny de la coberta: Eumo Gràfic
Dibuixos de Xavier Domínguez

© Fundació Serveis de Cultura Popular, M. Mar Muro Gómez, Sara Sallent i Domènech, Anna Talavero Campón
© d'aquesta edició: EUMO Editorial. Carrer de Miramarges, 4 • 08500 Vic
Tel. (93) 886 10 44 • Fax (93) 889 10 63
—Eumo és l'editorial dels Estudis Universitaris de Vic—

Imprès a Gràfiques Emegé. Carrer Londres, 98 • 08036 Barcelona

Dipòsit Legal: B-12.312-1995
ISBN: 84-7602-545-9

ÍNDIX

INTRODUCCIÓ	5
L'ESPORT	5
CIVISME	5
L'ESPORT I ELS SEUS VALORS	6
PROPOSTES DE TREBALL	7
CLARIFICACIÓ DE VALORS SOBRE L'ESPORT	7
MANERES DE VEURE I VIURE L'ESPORT	8
1. De quines maneres podem viure l'esport?	8
2. Què és per mi l'esport?	10
3. Ser el millor	11
4. I a tu... T'agrada l'esport?	12
5. Tots, uns quants o ningú	14
EL DOPATGE A L'ESPORT	15
6. Què és això del dopatge?	15
7. La Marta i les substàncies dopants	17
8. Preparats, llestos... pum!	18
9. La salut en perill?	19
AGRESSIVITAT I COMPETITIVITAT	20
10. Què és això de l'agressivitat i la competitivitat?	20
11. Cada diumenge... futbol!	21
12. Qui juga, l'Albert o en David?	22
13. Mitjans de comunicació i agressivitat	22
14. Violència al carrer	23
15. Aprofundint en els conceptes	24
L'ESPORT I LA POLÍTICA	25
16. Quin paper té la política en l'esport?	25
17. La unió dels homes i les dones del món: un ideal olímpic	26
18. Participar o no participar? Heus aquí la qüestió	27
19. Els Jocs Olímpics... Un lloc per a la difusió d'idees?	28
INFORMACIÓ D'INTERÈS	30
PEL·LÍCULES	30
LLIBRES	31
VIDEOGRAMA	31
ADRECES ÚTILS	31

INTRODUCCIÓ

L'ESPORT

—Ei tu! Què dius? Fas esport? Està bé!

—I tu...? No en fas, però t'agrada veure com els altres en fan? Mira, sobre gustos no hi ha res escrit, ara bé... tingues cura del teu cos, que només en tens un, eh!

—I ell..., què? Res de res! Prefereix la música? Perfecte! En aquest món hi pot haver de tot, no?

Tant si el practiques, com si només el mires, o si no et bellugues ni per agafar un llapis, tots podem estar d'acord en la importància que l'esport ha pres en els darrers anys a la nostra societat. Però, a part d'aquest fet col·lectiu, també hem de tenir present la importància de l'esport a nivell individual; és a dir, la importància que per al teu cos i per a la teva ment té realitzar activitats físiques i/o esportives.

Fixa't en tot el que t'envolta! Per un costat pots trobar un munt d'instal·lacions esportives —cada cop n'hi ha més i més ben equipades—, i per l'altre tens l'esport al teu centre (horari escolar i/o extraescolar). Davant teu tens informació esportiva elaborada pels mitjans de comunicació (televisió, ràdio i premsa). I darrere, el macromuntatge de les Olimpíades o qualsevol altre esdeveniment esportiu que cada vegada més pren un caire internacional. I recorda la dita: «*Mens sana in corpore sano*» (una ment sana en un cos sa). Aconseguir l'equilibri entre la ment i el cos és un dels fonaments bàsics de la pràctica esportiva.

CIVISME

Aquest quadern no tan sols tracta d'esport, sinó que també tracta de la vida. Que t'ho expliqui? Doncs veuràs...: l'esport és l'excusa, en aquest cas, que serveix per posar en pràctica una sèrie d'«habilitats personals» que es requereixen en tota comunicació i que faciliten una entesa millor entre les persones. Aquestes «habilitats personals» són necessàries en tot grup o col·lectiu humà, ja que ens permeten:

- escoltar «activament» el que diuen els altres, és a dir, posar-nos en la pell del qui parla, intentant comprendre el seu punt de vista i emocionant-nos amb el que sent;
- respectar totes les opinions i tolerar les que estan més en desacord amb la nostra;
- valorar els punts més forts i els més febles de cada opinió;
- expressar públicament la nostra opinió, recolzant-la en els nostres valors i en els sentiments que ens produeixen;
- arribar a decisions democràtiques, consensuades entre tots, on el respecte per les diferents opinions emeses quedi per sobre de tot.

Totes aquestes habilitats fan falta cada dia (a la feina, amb els amics, amb la família...) i per no saber-les utilitzar, ens trobem en situacions límit en què no hi ha una entesa entre les parts implicades en la discussió, de manera que no s'arriba enlloc.

Per desenvolupar totes aquestes habilitats comunicatives calen uns requisits previs, com són ara adquirir la informació, reflexionar-hi i comprendre críticament la realitat. Això, juntament amb un autoconeixement dels valors, gustos, necessitats, et farà crear la teva pròpia opinió sobre el tema. Així començaràs a dialogar amb els altres i a reconstruir o a reafirmar el teu punt de vista inicial.

Saber utilitzar aquestes habilitats s'aprèn amb la pràctica i per això cal potenciar la discussió de situacions i fets conflictius que ens facin posar en pràctica la reflexió individual, escoltar activament els altres, valorar les diferents opinions i arribar a decisions democràtiques. L'escola, l'institut, l'esplai, el centre cultural, l'associació esportiva, etc. esdevenen llocs idonis per desenvolupar la nostra capacitat de comunicació i d'entesa, i alhora formen la nostra pròpia personalitat.

Esperem que amb la realització de les activitats del quadern podràs prendre consciència d'aquestes habilitats que tots hem de conèixer i utilitzar.

L'ESPORT I ELS SEUS VALORS

Podràs observar que dins el món de l'esport no tot són flors i violes. Sovint sorgeixen problemes i conflictes que necessiten una resposta i una solució. I és entre tots nosaltres que hem de trobar l'equilibri per tal de poder resoldre'ls de la millor manera possible.

Ben segur que practiques algun esport i potser alguna vegada t'has trobat en situacions desagradables amb els teus companys perquè s'enfronten diferents interessos i valors. Potser també t'has parat a pensar en el que representa, però segurament no d'una manera reflexiva, crítica i cercant trobar una solució al conflicte.

D'aquesta manera, hem preparat activitats que et faran trencar una estona la closca i barrinar i esprémer el teu cervell sobre qüestions que probablement mai no t'havien passat pel cap.

Hem intentat englobar el tema de l'esport d'una manera molt general per poder parlar de diferents coses, però bàsicament ens hem centrat en quatre temes que ens han semblat força importants i representatius dins el món de l'esport. Són: maneres de veure i viure l'esport, el dopatge a l'esport, agressivitat i competitivitat i l'esport i la política, que veuràs desenvolupats al llarg del quadern.

PROPOSTES DE TREBALL

CLARIFICACIÓ DE VALORS SOBRE L'ESPORT

✎ Potser hi ha coses que no t'has plantejat mai. Si contestes i omplis aquestes qüestions és possible que t'adonis realment del que penses.

- Per mi l'esport és...
- L'esport que més m'agrada és...
- Practico l'esport perquè...
- Què penses de les olimpíades?
- Allò més important en unes olimpíades és...
- Quins aspectes creus que incideixen, de manera extraesportiva, en la pràctica de l'esport?
- Veus l'esport com un negoci?
- Què creus que motiva la gent a practicar esports d'un cert risc?
- Les paraolimpíades són les olimpíades per a minusvàlids. Què penses de la participació dels minusvàlids a l'esport?
- Estàs d'acord amb el fet que els esportistes portin publicitat? Per què?
- Quins aspectes de l'esport et sembla que ajuden a desenvolupar una persona?
- Si durant un partit l'àrbitre comet una errada, jo...
- En quins aspectes l'agressivitat a l'esport pot ésser positiva i en quins aspectes pot ser negativa?
- Si un jugador de l'equip contrari a qui tu defenses lesiona un jugador del teu equip, llavors tu...
- Creus que per als jugadors la participació del públic és imprescindible?
- Si l'equip ha jugat bé però no ha tingut sort en el resultat final, em sento...
- Sobre el dopatge penso...
- Creus que dopar-se i drogar-se és la mateixa cosa? Per què?
- Està bé sancionar el dopatge? Per què?
- Si tingués unes bones condicions físiques...
- Què penses dels països que boicotegen els jocs olímpics?

MANERES DE VEURE I VIURE L'ESPORT

1. De quines maneres podem viure l'esport?

✍ *Llegeix aquest text i podràs comprovar la gran gamma i varietat de maneres de veure i viure l'esport que existeixen.*

L'esport és un fet, una realitat de la nostra societat que, pel seu desenvolupament (cada vegada hi ha més practicants, importants repercussions a nivell econòmic...), s'ha convertit en un dels esdeveniments més importants de la societat moderna, tant a nivell humà com social.

L'esport ha evolucionat molt des dels seus inicis, juntament amb l'evolució de les societats. Al llarg de la història han coexistit diferents formes de veure l'esport com a resposta a la realitat de les diferències entre les persones i a la manera de viure l'esport. Així, tenim esport per diverses necessitats, per diverses motivacions i inquietuds, etc., i en cada cas podríem trobar raons plausibles per practicar-lo i raons que qüestionen aquesta mateixa pràctica.

Des de diferents àmbits ens arriba el missatge de la importància que té la pràctica de l'esport per a la salut del nostre cos. La majoria de nens i joves practiqueu gimnàstica a l'escola i molts esteu inscrits a federacions esportives o bé aneu per lliures i practiqueu una gran varietat d'esports. Per a la gent gran, l'esport representa un trencament amb la quotidianitat monòtona i estressant i els permet un temps per alleugerir-se i relaxar-se.

Hi ha una gran massa de població que entenen l'esport, encara que no en practiquin, com un gran entreteniment a distància. Ens referim a totes aquelles persones simpatitzants d'algun equip esportiu que segueixen la dinàmica esportiva en viu o bé per televisió.

alleugerir i minorar la seva malaltia.

En els últims anys s'ha potenciat molt l'esport, i les Olimpíades, al nostre país, han ajudat molt a fer valer la importància que l'esport ha adquirit en aquesta època. Paral·lelament a les Olimpíades, l'esport per a disminuïts ha tingut recentment un fort impuls. Una mostra d'això és el ressò social que ja tenen els Jocs Paralímpics —dirigits a persones amb minusvaldeses físiques i sensorials— i els Jocs Olímpics Especials (dirigits a persones amb minusvaldeses psíquiques). Aquests dos

L'esport-espectacle i el professional van un pas més enllà de l'esport com a entreteniment. Tot esportista, en major o menor grau, aspira a superar-se i perfeccionar-se. Quan s'aconsegueix tal grau de perfecció com perquè hi hagi gent que pagui per veure-ho, es comença a entrar en el terreny del professionalisme.

Aquests esportistes són professionals perquè l'esport és la seva feina, la seva vida, i lluiten aferrissadament per aconseguir prestigi, glòria, fama i també un sou.

Però l'esport no només l'hem de considerar un divertiment o una professió, sinó que també hem de tenir present l'aspecte terapèutic. La pràctica esportiva en persones amb problemes físics o psíquics pot

esdeveniments tenen un nombre de participants i de seguidors cada vegada més gran.

S'ha de tenir present, tot i la importància, la moda, el consumisme i el prestigi social, que l'esport es regeix per un adequat entrenament i per programació esportiva, ja que, si no és així, fer esport afavorirà uns hàbits molt poc saludables. Així doncs, cal tenir en compte les facultats i les possibilitats individuals i també factors com l'edat, la constitució física o la presència de possibles problemes orgànics.

Malgrat tot, l'ésser humà està capacitat per practicar la majoria d'esports; i això és important i necessari, perquè l'esport ens ajuda a desenvolupar harmònicament la nostra personalitat; l'esport aporta seguretat a un mateix, capacitat de relació amb els altres i confiança en les pròpies possibilitats.

a. Creus que la pràctica esportiva és per a tothom? Per què?

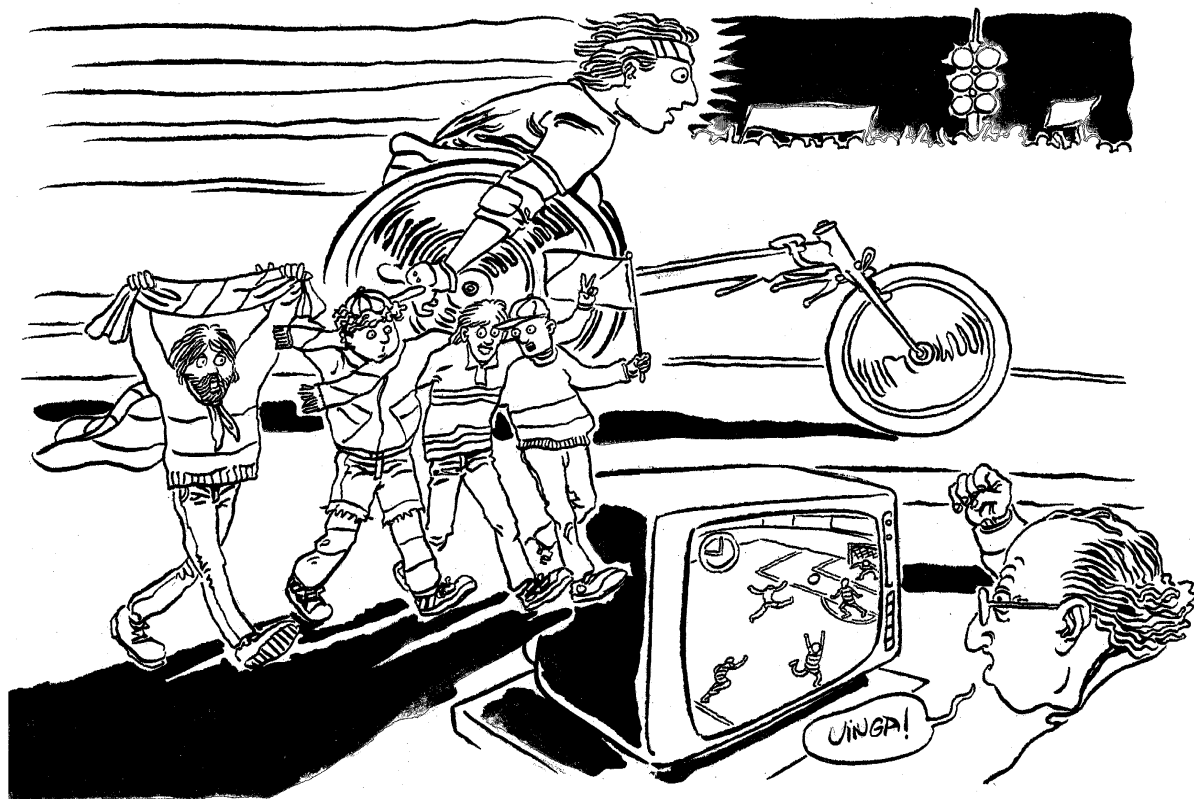
Apunta el nom de tots els membres de la teva família i assigna'ls un esport per practicar. Pensa en les seves habilitats, constitució, força física... Explica per què has triat un esport concret per a cada personatge concret.

b. Consideres important la pràctica de l'esport? Per què?

c. Si tu poguessis ser un esportista de fama mundial, quin esport triaries? T'interessaria ser un esportista de fama mundial? Raona les teves respostes.

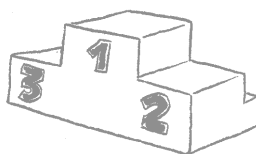
d. Fes una llista de cinc esports que siguin esport-espectacle. Digues les semblances que tenen i també les diferències. Escull, dels cinc esports, el que més t'agradi i digues el perquè.

e. Et dedicaries a la pràctica professional d'algun esport per poder guanyar molts diners? Quin esport creus que seria i per què?

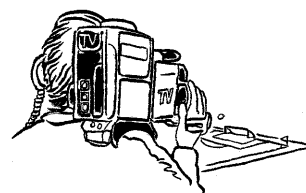
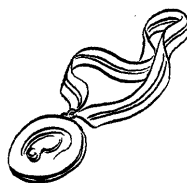
L'ESPORT PER MI REPRESENTA:

- satisfacció personal per haver-me superat a mi mateix;
- satisfacció personal per haver superat els altres;
- reconeixement del meu país;
- reconeixement internacional;
- diversió i plaer;
- fama, glòria, popularitat;
- diners per a l'esportista;
- posició social;
- viatjar i conèixer gent;
- sortir per televisió i als diaris;
- entrenaments durs;
- selecció d'esportistes;
- espectacle perquè sigui admirat;
- espectacle que cal pagar;
- guanyar una medalla, pujar al pòdium;
- tenir una professió;
- fer vida sana;
- ...

Per mi, els tres valors representatius de l'esport són:

1r:
2n:
3r:

2. Què és per mi l'esport?

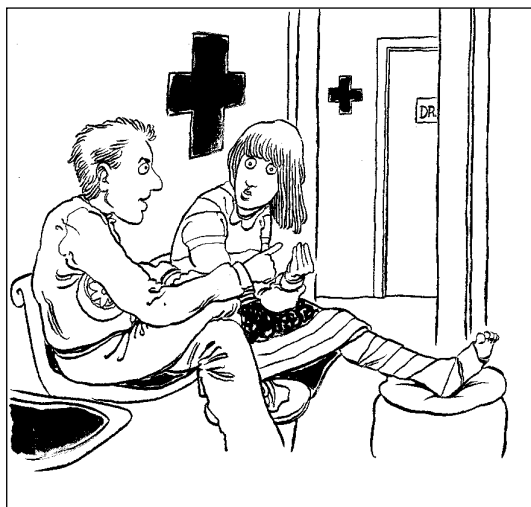
✍ A continuació et proposem una sèrie de valors relacionats directament o indirectament amb l'esport. Tria, d'entre tots, els que consideris realment representatius de l'esport i marca'ls amb una creu (si vols pots afegir més valors que no es trobin aquí). Després, dels valors que has marcat, agafa els tres que per tu són més importants.

3. Ser el millor

Segur que algun cop has participat en alguna competició esportiva. A més de l'entrenament físic, és important l'estimulació psicològica que els esportistes, com tu, fan abans i durant la competició. Tenir clar què et mou a practicar un esport és el primer pas per tenir una bona preparació psicològica; aquesta activitat t'hi pot ajudar.

Mira atentament aquest dibuix.

-
- Quina sensació et produeix aquest dibuix?
 - Creus que els esportistes tenen sempre aquest pensament? Penses que és el millor estímul per guanyar?
 - Davant d'una competició, quins possibles objectius es pot marcar un esportista? Fes-ne una llista.
 - Torna a fer el dibuix com si fossis tu l'esportista. Quin pensament tindries? Escriu-lo i comenta'l una mica.

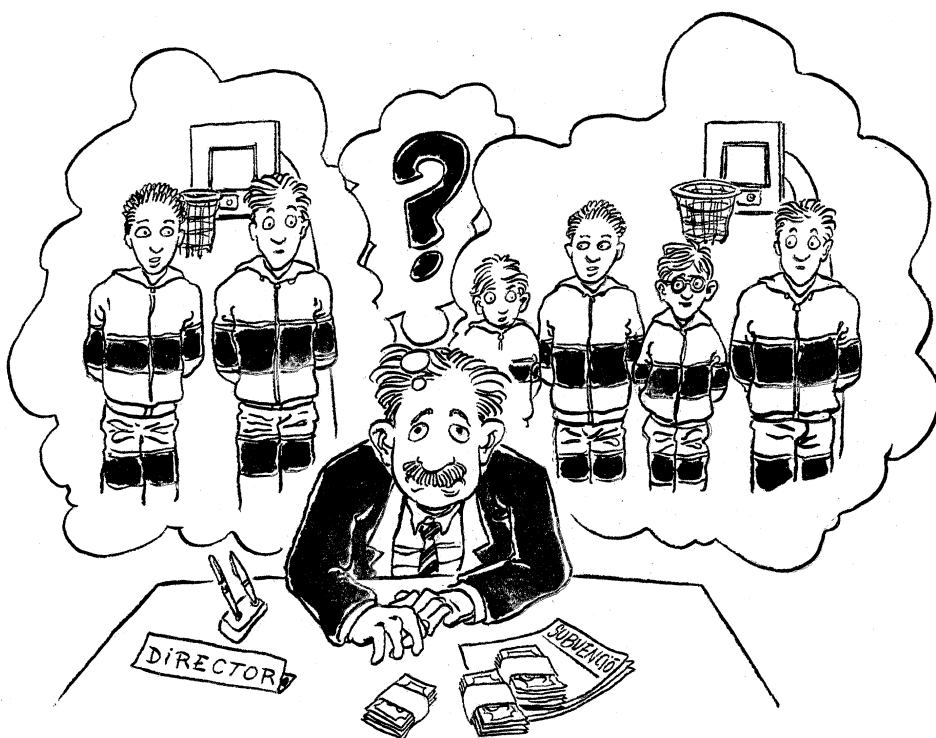
4. I a tu... T'agrada l'esport?

✍ A continuació podeu escenificar tres situacions diferents on els personatges que hi apareixen veuen l'esport, o el viuen, d'una forma ben diferent. Poseu-vos dins la pell dels personatges i descobriu les seves inquietuds, motivacions i necessitats.

SITUACIÓ A

En Roger està assegut a la sala d'espera de l'hospital esperant el seu torn per fer rehabilitació. Arriba la Rosa i seua al seu costat. Ve amb un peu esguinçat; s'ho ha fet jugant al voleibol amb l'equip de l'institut.

Tots dos es demanen per què són a l'hospital i a partir d'aquí cadascú dona la seva visió sobre com viuen l'esport.

ELS PERSONATGES

Rosa:

Estudiant de secundària.

Per ella l'esport és o representa:

- passar una bona estona amb els amics;
- practicar una activitat que li agrada i mantenir-se una mica en forma;
- conèixer més gent i fer amics i amigues;
- competir per guanyar sempre que sigui possible.

Roger:

Un altre estudiant de secundària. Pateix una malformació a l'esquena que l'obliga a fer rehabilitació

a l'hospital.

Per ell l'esport és o representa:

- una teràpia a una dolència (li ajuda a corregir una malformació i a prevenir un empitjorament);
- exercicis individuals, per fer l'exercici no hi ha contacte amb altra gent;
- exercicis monòtons, sempre els mateixos (ha de fer el que li diuen que faci, ell no pot fer el que vulgui).

SITUACIÓ B

A la sala d'espera de l'aeroport, en Pep i en Carles esperen que surti el seu vol. En Pep viatja cap a Salònica, on ha de jugar amb el seu equip. Surt més tard que la resta de l'equip per raons familiars que l'han obligat a quedar-se unes hores més a la ciutat.

En Carles viatja cap a París per solucionar uns negocis amb l'empresa filial francesa.

Són l'un al costat de l'altre. En Carles de seguida reconeix en Pep i amb l'excusa d'un autògraf per a no sé qui de la seva família enceten una conversa sobre l'esport i què representa en la seva vida.

ELS PERSONATGES

Pep:

Jugador de bàsquet a primera divisió. És molt conegut perquè està en un dels equips més importants de la lliga i també a la selecció.

Per ell l'esport és o representa:

- la seva professió, el seu ofici;
- tenir cura del cos, posar-lo a punt (és la seva eina de treball);
- constància, superació, perfecció: ser el millor.

Carles:

Executiu d'una empresa multinacional. És un alt càrrec. És jove. Es preocupa de la seva imatge externa.

Per ell l'esport és o representa:

- una activitat complementària a la seva feina que li permet contrarestar la vida sedentària i de

despatx que fa;

- tots els executius ho fan, està «de moda»;
- possibilitat de relacions amb altres companys executius

SITUACIÓ C

La Laura i en Miquel són amics. Estan prenent un refresc i parlant dels seus assumptes. Al bar el televisor està engegat i emeten un partit. Els ulls d'en Miquel van del televisor als ulls de la Laura i viceversa. La Laura es molesta; li agrada que l'escoltin quan parla i no li agrada gens que per culpa del televisor no es puguin comunicar. La Laura recrimina en Miquel per aquesta situació i li comença a parlar dels aspectes negatius que ella troba en l'esport de masses i en el fet de ser un espectador passiu de l'esport. Ell es defensa com pot i dona la seva opinió de l'esport.

ELS PERSONATGES

Miquel:

Un jove a qui agrada molt veure els partits de futbol, de bàsquet i d'altres competicions esportives a la televisió. Quan pot va a veure els partits i les competicions en directe.

Per ell l'esport és o representa:

- un entreteniment com un altre (teatre, cine...);
- poder veure realitzar jugades (encistellar, portar el control de la pilota de manera espectacular i perfecta) que, jugant ell mateix, no podria aconseguir;
- poder admirar els seus ídols.

Laura:

Una jove preocupada pels problemes que hi ha a la nostra societat. És membre d'una associació que treballa activament en favor de l'ecologisme i de la pau.

Per ella l'esport és o representa:

- una cosa bona per viure-la a la pràctica i no com a espectador passiu —practicar esport desenvolupa unes capacitats físiques i motrius que afavoreixen el desenvolupament de les capacitats mentals—;
- una distracció que els «poders» potencien perquè la gent no es preocupi de les situacions conflictives que es donen a la societat;
- manipulació (de forma inconscient l'home és utilitzat);
- alienació (prenen una part de tu: la capacitat crítica i d'actuació).

5. Tots, uns quants o ningú

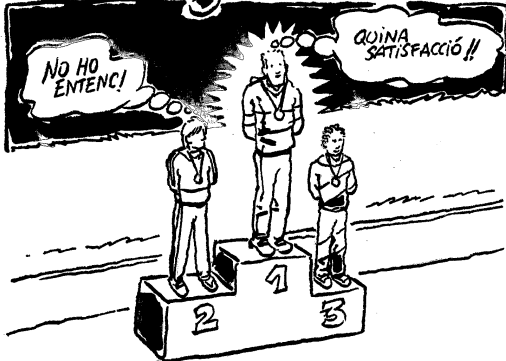
✍ *Ser un director d'escola és una feina compromesa i cal prendre decisions serioses, amb les quals molta gent de l'escola pot no estar-hi d'acord. Intenta, per uns breus moments, ser aquest director i soluciona-li el problema d'indecisió que té.*

Una escola de Barcelona demana una subvenció per promocionar l'esport entre els alumnes. Finalment es concedeix la subvenció, però no es reben tots els diners pressupostats. Aquest fet fa que el director de l'escola hagi de prendre una decisió entre destinar aquests diners a un programa esportiu per a tots els alumnes del centre o destinar-los a proporcionar una preparació especial als joves més destacats en cada esport que els permeti arribar a competir en un alt nivell.

El director està indecís, no sap què fer. Per una part creu important que tots els alumnes facin esport i tinguin la possibilitat de practicar-lo a l'escola; però, per l'altra, creu que si als joves que destaquen en un esport no se'ls dóna ara la possibilitat, molt probablement mai no tindran una altra oportunitat.

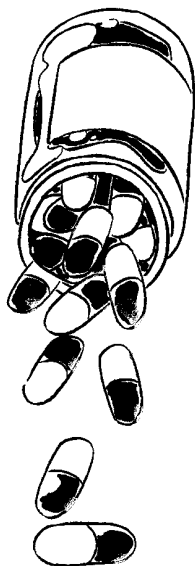
Què creus que hauria de fer el director?

- Creus que l'escola (i el director com a membre de l'escola) ha d'oferir un esport assequible per a tots o qui vulgui ja buscarà la manera de fer-ho fora de l'escola?
- Creus que oferir una educació esportiva especial és un assumpte del director o hauria de ser-ho de la família? Per què?
- Quins avantatges i quins inconvenients presenten cadascuna de les opcions entre les quals ha de triar el director?
- Si tu fossis un noi d'aquesta escola amb molt bones aptituds per a l'esport... ¿Et sembla que hauries de tenir un privilegi especial enfront dels altres companys per poder-te preparar de cara a ser un esportista d'elit?

JOSE MANUEL ELEGIDO

Madrid. Són moltes víctimes perquè siguin casualitat: vint-i-dos des del 1969, dotze entre el 1987 i el 1989; l'última, el passat febrer. Totes a Holanda. No es pot afirmar res, però la *vox populi* atribueix les més recents a l'ús —i abús— d'un preparat mèdic anomenat Erythropoietin, conegut al món ciclista com «Epo». L'enrenou que s'ha organitzat ha estat tal, que la federació ciclista d'aquell país ha encarregat l'elaboració de la corresponent enquesta a un metge, que es diu Jansen.

CORREDORS HOLANDESOS MORTS:

Chiff (1969), Plantz (1974),
 Horojk i Prinsen (1977),
 Ramsey (1978), Erdman (1983),
 Vogels (1984), Schellekens (1985),
 Baak (1986), Hollar, Evers,
 Vakenburg i Van Pierre (1987),
 Ralleman i Connie Mayer (1988),
 Brouvers, Paardekooper, Ooskerbosch,
 De Ridder, Ruke i Shencorden (1989) i
 Draajer (1990).

EX-CICLISTES MORTS D'ATACS AL COR:

Bellemens (Bèlgica, 1972).
 Verreyol (Bèlgica, 1977).
 López Carrl (Espanya, 1980).
 De Meyer (Bèlgica, 1982).
 Rudy Van den Broucke (Bèlgica, 1982).
 Van der Linden (Bèlgica, 1983).
 Van der Walle (Bèlgica, 1983).

- Què opines del fet d'arriscar la salut per poder rendir més? Per què creus que ho fan? Trobes que val la pena?
- Es pot fer un paral·lelisme entre aquest fet i el risc que corren els esportistes d'esports perillosos com la boxa o els ral·lis? Es tracta del mateix tipus de risc? Per què?
- Si abans d'un examen algú t'oferís una substància per rendir més acadèmicament però que pot fer-te mal a llarg termini, la prendries?
- Què li diries a un amic teu si et demanés consell perquè no sap si prendre aquest Erythropoietin o no, ja que encara no està demostrat que sigui la causa d'aquestes morts?

EL DOPATGE A L'ESPORT

6. Què és això del dopatge?

✍ *Aquest text pot apropar-te al tema del dopatge a l'esport i a les controvertides opinions que genera. I tu, què n'opines?*

L'home té una energia personal que li és bàsica per poder practicar esport. Hi ha, principalment, dues vies que expliquen la capacitat esportiva de cadascú: una és la dotació genètica (habilitats físiques) i l'altra és l'entrenament, amb el qual es desenvolupen i augmenten aquestes potencialitats.

L'esportista necessita optimitzar aquestes habilitats per poder aconseguir uns resultats excel·lents. Aleshores, li cal seguir una dieta adequada, uns horaris estrictes i un temps de descans perquè el cos pugui estar en plena forma.

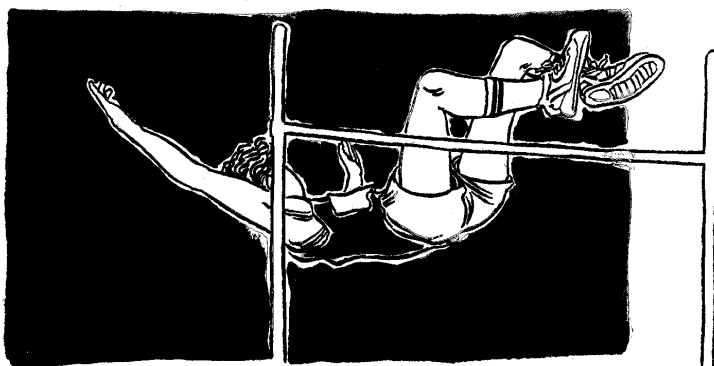
Per molts esportistes, el màxim repte és guanyar, ser el millor, quedar ben classificat pel prestigi mundial que això comporta. Per aconseguir-ho, hi ha esportistes que utilitzen unes substàncies que, juntament amb els entrenaments, els ajuden a millorar el rendiment. Aquests esportistes es dopen. Dopar-se vol dir: administrar una substància a l'organisme amb la finalitat d'augmentar artificialment el rendiment a l'hora de participar en una competició.

A partir dels anys 50 va augmentar fortament el dopatge esportiu i aleshores va ser quan es va reglamentar per mitjà de federacions i de controls antidopatge.

Es considera que el dopatge destrueix els beneficis buscats a la pràctica de l'esport. Va contra el desenvolupament integral en la llibertat i la dignitat de l'esportista i comporta seriosos problemes per a la salut. El dopatge està prohibit. Qualsevol esportista pot ser sotmès a la

prova de control de dopatge i als vencedors se'ls controla de manera segura. Aquest control es fa per mitjà d'una prova d'orina, i quan surt positiva, per raons de seguretat, sempre es torna a repetir. Molts esportistes utilitzen diurètics —substàncies dopants— perquè ajuden a reduir la concentració de substàncies de medicament que pot quedar a l'orina, i així disminueix la possibilitat de detecció de substàncies de dopatge.

Totes aquestes substàncies produeixen al cos uns efectes i també unes conseqüències; es tracta d'alteracions corporals que ajuden a millorar el rendiment de l'esportista, intensifiquen l'atenció i redueixen el cansament; fan augmentar la massa, la força, la potència muscular i el grau cardíac i disminuir la respiració i la funció renal; afecten greument el fetge, poden produir

angoixa, trastorns psíquics i poden arribar a crear dependència.

D'altra banda, hi ha persones que accepten el dopatge perquè consideren que ajuda a la realització personal de l'esportista. Són professionals de l'esport i creuen que el més important és guanyar. Les conseqüències que això pot portar a la seva salut les consideren un risc personal que assumeixen per aconseguir la seva finalitat, per rendir al màxim.

La salut per molts, sembla que no té importància a l'hora d'assegurar un possible triomf, però, d'altra banda, també hi ha altres professions que arrisquen la salut per raons de treball i ningú no es preocupa de fer un reglament que ho prohibeixi.

- a. Fes una llista de diferents professions que et sembli que posen en perill la salut del treballador i indica les raons per les quals creus que ho fan.
- b. Si són un perill per a la salut, per què creus que ho fan? Ho faries tu?
- c. Contrasta les semblances i les diferències que trobes entre aquests riscos i els que corren els esportistes professionals amb el dopatge.
- d. Per què diries que es dóna tanta importància al perill que suposa el dopatge i no es parla gens dels perills que es corren en d'altres professions?
- e. A qualsevol joc, creus que és important jugar net o bé, al contrari, consideres molt intel·ligent el noi que utilitza les trampes per guanyar?
- f. Els esportistes que es dopen a les competicions, consideres que enganyen els contraris? Penses que els tenen respecte?

7. La Marta i les substàncies dopants

Et convidem, durant una estona, a ser la Marta; això vol dir que has de pensar i resoldre els moments d'indecisió i de desconcert que viu.

La Marta és una gran promesa de la natació. Va començar a nedar als 8 anys i de seguida li van veure moltes aptituds per aquest esport. Per això la van apuntar a un club per preparar-la. A partir dels 16 anys va començar a destacar en diverses proves. Als 20 anys va ser triada per formar part de l'equip olímpic.

Unes setmanes abans de les primeres proves, va assabentar-se que des dels 13 anys li havien donat unes pastilles per millorar el rendiment, les quals estan prohibides pel comitè antidopatge.

Ella sempre ha estat en contra dels atletes que es dopen, no ho troba just. La Marta comenta al seu entrenador el que ha descobert i aquest li diu que ho van fer per ella i que no es preocupi, ja que aquesta substància va directament a la sang i amb les proves antidopatge no es pot detectar.

La Marta es planteja la possibilitat de fer pública la seva situació denunciant l'entrenador i el metge, però, d'altra banda, sap que això li privarà de participar a les olimpíades, que són una gran il·lusió i un repte per a ella.

Què et sembla que hauria de fer la Marta?

- Què s'ha de fer: no dir res, ja que ella no era conscient del que significava prendre les pastilles, o denunciar-ho seguint els seus principis i perdre, així, la possibilitat de competir a les olimpíades?
- Penses que haurien d'haver comptat amb ella abans de fer-li prendre cap substància o és una qüestió exclusiva de l'entrenador i del metge?
- L'entrenador i el metge han de ser sancionats o és responsabilitat de la Marta saber el que pren?
- Penses que pot condicionar, en la decisió que ha de prendre la Marta, el fet que no puguin detectar-se les pastilles al control antidopatge després d'un determinat temps?
- Coneixes algú que prengui algun reforçament per poder rendir més en alguna activitat esportiva? En cas afirmatiu, demana-li per què ho fa, com s'ho pren i quina resposta li dona. Si no coneixes ningú, quines raons creus que els poden motivar a prendre aquestes substàncies?

8. Preparats, llestos... pum!

✍ *El dopatge, com ara comentàvem, des de fa uns anys és força habitual en alguns esportistes, que es prenen certes substàncies no autoritzades per tal de millorar el rendiment a les competicions.*

-
- a. Mira d'acabar aquesta història elaborant noves vinyetes que reflecteixin la teva postura sobre aquest tema.
 - b. Com et sentiries si fossis en Joan, després d'haver entrenat tant? I si fossis en Pere?
 - c. Què penses del comportament d'en Pere? Creus que és correcte? Per què?
 - d. Imagina't que han creat una nova substància que ajuda a estudiar més ràpid, però encara no se sap quins efectes pot causar a llarg termini a l'organisme. Si algú te l'oferís... la prendries? Per què?
 - e. Per què creus que els esportistes es dopen? Penses que val la pena, pel risc que això pot comportar per a la salut?

9. La salut en perill?

✍ Sempre hem associat l'esport a la salut com a fet positiu. Darrerament, i en determinats àmbits esportius, aquesta associació es posa en dubte. Hi ha fets concrets que la fan qüestionar.

AGRESSIVITAT I COMPETITIVITAT

10. Què és això de l'agressivitat i la competitivitat?

✍ *Aquest text pot apropar-te al tema de l'agressivitat i la competitivitat a l'esport i a la possible problemàtica que de vegades implica. A veure què en penses tu.*

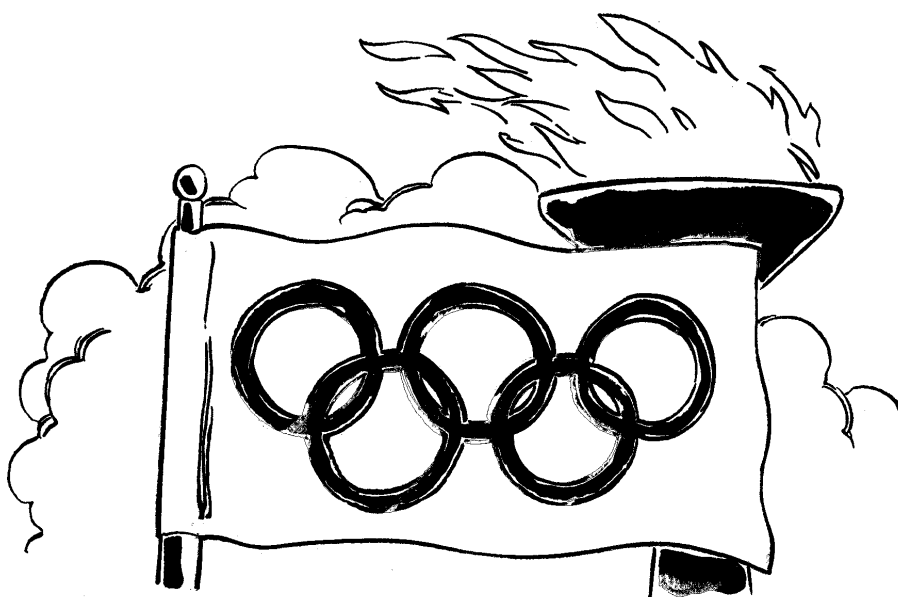
Quan es parla d'esport s'està fent referència, de manera implícita, al terme competició. La competitivitat pot ésser tant a nivell individual —superar-se un mateix per tal d'arribar a la meta marcada— com a nivell de grup o equip —l'esforç de tots els membres del grup per aconseguir un objectiu comú—, depenent de l'esport que es practiqui. La competitivitat posa en joc l'agressivitat, entesa aquesta última com la força i l'energia necessàries per fer l'esforç que ens pot conduir a les nostres metes (personals o d'equip). Aquest aspecte positiu de l'agressivitat —característica que tenim més o menys present cada dia i que ens mou a l'acció, a bellugar-nos i a fer coses— és sovint mal entès quan parlem de l'esport i de la competitivitat. Quan aquesta agressivitat depassa uns límits i esdevé agressió física o verbal vers els companys de competició, aleshores podem parlar de violència a l'esport. En aquests casos l'agressivitat ha esdevingut un factor negatiu, però això no suposa que sempre ho sigui.

Una bona part de l'explicació de la violència l'hem de buscar en el conjunt d'esdeveniments que ocorren a la competició, com poden ser:

- Els insults, mofes i menyspreus del públic envers els esportistes, àrbitres, directius i tècnics. Aquests aspectes contribueixen a crear un clima de relaxament de l'autocontrol que pot afavorir la violència i l'agressió.
- Les diferents actituds, per part del públic, ja sigui incitar, aplaudir, onejar les senyeres o emetre diferents sons en moments crucials, que no són per ells mateixos determinants d'accions violentes, però les faciliten.
- L'actuació arbitral, que pot ser decisiva i desencadenant de conflictes, ja que és totalment subjectiva i existeixen diferents punts de vista. Però l'esport organitzat no es pot entendre sense la participació de l'àrbitre o del jutge, els quals intenten imposar la justícia esportiva per defensar i compensar d'alguna manera les vulneracions del reglament.
- Els contactes no desitjats, com poden ser les estirades, empentes i travetes, són accions que desencadenen violència entre rivals.

Davant d'aquesta problemàtica, algunes persones defensen la idea que aquesta manera de viure l'esport no està generada per l'esport en si, sinó que es tracta d'un problema que té un origen social i que troba en els esdeveniments esportius el pretext que necessita per manifestar-se. Sigui com sigui, però, aquests fets fan que, de vegades, oblidem que l'agressivitat a la competició també pot ser un factor positiu de l'esport. Tot esportista manifesta al màxim la seva energia, les seves capacitats, per tal de millorar i superar-se; d'aquesta manera l'agressivitat dona força i empeny la moral de victòria dels esportistes per aconseguir l'objectiu de constant perfeccionament de les seves qualitats, tant personals com d'equip.

-
- a. Penses que avui encara perdura, o almenys en part, l'objectiu pacificador dels primers Jocs Olímpics? S'ha aconseguit mantenir l'ideari que impulsà el baró de Coubertin?
 - b. Trobes lícit utilitzar l'esport per aconseguir una finalitat política, o la ideologia política dels diferents països no ha de tenir res a veure amb l'esport?
 - c. El Comitè Olímpic Internacional i els diferents comitès olímpics nacionals funcionen independentment dels seus governs. Creus que això és bo o, ja que en última instància s'està representant un país, caldria una major participació dels governs de tots els països? Per què?
 - d. Què opines dels esportistes que fan cas omís de les ordenances dels seus respectius governs? Penses que l'última paraula l'han de tenir els esportistes?
 - e. Comenta la frase: «La política pot esdevenir un dels més grans perills per a la supervivència dels Jocs Olímpics.»

-
- a. Creus que la competitivitat i l'agressivitat poden aportar alguna cosa positiva a l'esport? Dona'n algun exemple.
 - b. Has anat mai a veure cap partit d'algun esport en directe?
Explica en unes quantes línies la sensació que has viscut, el que has vist i la reacció de les altres persones.
 - c. Has vist mai algun dels teus companys, o tu mateix, empènyer un contrincant, en algun esport o joc, per poder avançar-lo o guanyar-lo?
Per què penses que ho fa la gent?
 - d. De les raons que es donen per explicar la violència i l'agressió, quina penses que és la més important? N'afegiries alguna de nova?
 - e. Quin creus que és, o que hauria de ser, l'objectiu final de l'esport? I segons això, l'agressivitat i la competitivitat, quin paper tindrien en l'esport?

- a. Estaries d'acord amb aquest ideal olímpic? Per què?
- b. Afegiries o trauries algun aspecte de l'ideal olímpic? Quin/s i per què?
- c. Creus correcte deixar fora de les olimpíades un país perquè ha estat derrotat en una guerra?
Per què?
- d. Com penses que es deuen sentir els esportistes quan el seu país no ha estat convidat a participar en els jocs?

11. Cada diumenge... futbol!

✍ Llegeix el text que et presentem a continuació i digues què penses de les declaracions que fa el president d'un club. Et sembla bé o potser hi estàs en contra?

En unes declaracions, el president d'un important club de futbol diu: «El futbol és el desfogament de la nostra societat. Allà veus homes que arriben al camp i es transformen, es tornen uns exaltats i agressius. Acaba el partit i et diuen: "Ja estic tranquil". L'estadi és el refugi dels frustrats, és el centre de les evasions del segle XX».

El dirigent creu que «el fet de pegar-se els uns als altres, d'insultar-se, és l'essència del futbol».

-
- Quina és, per tu, l'essència del futbol, del bàsquet i de l'esport en general?
 - Per què creus que diu «el futbol és el refugi dels frustrats i el centre d'evasions»? Estàs d'acord amb ell?
 - T'imagines el futbol o el bàsquet sense agressions ni insults? Si fos així, creus que es perdria alguna cosa valuosa de l'esport?
 - Quina alternativa proposaries a aquestes persones perquè es desfoguessin d'una altra manera?

12. Qui juga, l'Albert o en David?

✍ Et presentem una situació que cal resoldre. Ets el responsable de donar una resposta clara i coherent segons el que tu penses.

L'Albert i en David són membres d'un mateix equip de futbol i tot dos juguen a la mateixa posició de joc. Durant les darreres setmanes d'entrenament, l'entrenador ha de decidir a quin dels dos tria per jugar l'últim partit de lliga.

Quan només falta una setmana per jugar el partit definitiu que els farà guanyar o perdre la lliga, en David lesiona de manera intencionada l'Albert. Aquesta lesió fa que s'hagi de retirar del terreny durant tres mesos i no pugui jugar aquest esperat partit. La resta de jugadors i l'entrenador saben que l'accident ha estat intencionat. L'entrenador no sap si acceptar o no en David al partit.

Què creus que hauria de fer l'entrenador?

- Consideres que el que ha fet en David és correcte? Per què? Ho haguessis fet si t'haguessis trobat en la seva situació?
- Penses que l'entrenador ha de fer jugar en David o no? Per què?
- S'ha de castigar o perdonar en David?
- Què creus que hauria de ser més important al món de l'esport, crear un bon ambient de companyerisme o bé lluitar a qualsevol preu per guanyar?

13. Mitjans de comunicació i agressivitat

✍ Ara pots treballar el paper que tenen els mitjans de comunicació a l'esport: la difusió dels diferents esports.

La nostra societat ens té acostumats a un bombardeig continu d'informacions, a voltes molt lluny de ser objectives, que ens transmeten prototipus i fomenten valors de vegades poc encertats. La violència que darrerament envolta l'esport pot ser un exemple d'aquesta tesi.

És cert que des de la pràctica de l'esport es donen situacions d'agressió i competitivitat malenteses que fomenten la violència entre els esportistes, però, alhora, també és cert que els mitjans de comunicació, amb el tractament que donen d'aquests esdeveniments, poden potenciar en gran mesura aquestes actituds.

Pot ser interessant investigar fins a quin punt aquesta tesi es pot aplicar als nostres mitjans

de comunicació i caldria explorar els valors relacionats amb l'esport que se'ns transmeten i veure si hi estem d'acord o no.

I és això el que us proposem. Us animeu a investigar tots junts?

El primer que haureu de fer serà organitzar-vos d'allò més bé, ja que d'això depèn l'èxit d'aquest projecte.

- Per començar penseu en els mitjans de comunicació que més ressò tenen socialment: premsa, televisió i ràdio. Podeu formar tants grups com mitjans vulgueu explorar.
- Per poder fer una comparació es recolliran les notícies que es donen en un mateix període de temps. Podeu escollir un determinat esdeveniment esportiu i comparar la publicitat, la transmissió i la informació que se'n dona en els diferents mitjans.
- Cada grup resumirà les conclusions més interessants a què hagi arribat.
- Pot ser interessant que recolliu totes les aportacions dels diferents grups per fer un treball comú que serveixi per informar els altres companys sobre aquest tema.

14. Violència al carrer

✍ El text que llegiràs a continuació presenta una informació sobre fets i opinions amb els quals no tothom està d'acord. És per això que cal raonar-los per valorar-los i crear la nostra pròpia opinió sobre el tema.

«La policia va detenir, la matinada d'ahir, una dotzena de joves, vuit a Barcelona i quatre a Vic, després de diversos incidents originats per alguns seguidors del F.C. Barcelona que celebraven la victòria del seu equip a la final de la Copa del Rei.

A Barcelona, un grup d'unes 250 persones, majoritàriament joves visiblement exaltats, va provocar violents incidents a la Rambla de Canaletes després que unes tres mil persones haguessin celebrat de forma festiva la victòria del seu equip. Els incidents es van iniciar abans de mitjanit, quan uns joves van arrencar i cremar una bandera que onejava en una asta situada entre la Rambla i la Plaça de Catalunya. Posteriorment, van formar *barricades* amb cadires i taules d'establiments de la zona, van incendiar papereres i contenidors d'escombraries i van apedregar nombrosos aparadors de comerços de la Rambla.»

«El Mundo Deportivo», 7 d'abril de 1990.

- a. Quina impressió et causa aquesta fotografia. Comenta-la breument.
- b. Com es devien sentir aquests esportistes? Què creus que podien pensar en aquells moments? Fes una llista.
- c. Si fossis un esportista de color, haguessis fet el mateix? Per què?
- d. Penses que un esportista, pel fet de representar un país, també n'està representant la ideologia? Per què?

INFORMACIÓ D'INTERÈS

- Quina justificació donaries a aquesta manera d'actuar? Per què creus que la gent actua així?
- Penses que el fet que la majoria siguin joves hi té alguna cosa a veure, o no?
- Si tu et trobessis dins d'un grup així, faries el que fan els altres?
- Què et sembla que deuen pensar els botiguers en trobar-se els seus comerços fets malbé?
- I aquesta gent, al matí següent, quines raons creus que donarien per explicar el seu comportament?
- Per què es continuen repetint aquests incidents? Com es podrien evitar?

15. Aprofundint en els conceptes

✍ Sovint les paraules, pel fet d'anar-les utilitzant, perden el sentit original. Això fa que paraules utilitzades diàriament, quan intentem pensar què volen dir, se'ns fa difícil d'explicar-les. Et proposem pensar en un concepte i que tu sol puguis fer una definició molt clara i entenedora per a tothom.

CONCEPTE: AGRESSIVITAT

EXEMPLES

.....
.....

- En quines situacions és important aquest concepte?
- Quina gent està més interessada que triomfi aquest concepte?
- Quina persona representa millor aquest concepte?

BENEFICIS

.....
.....

- Per què és bo aquest concepte?
- Què canviaria en tu si el tinguessis?
- Quines coses faries?
- Quin profit en trauria la societat?

LIMITACIONS

.....
.....

- És sempre bo aquest concepte?
- En quins moments aquest valor pot esdevenir negatiu?
- Què passaria amb un excés d'aquest concepte?

VALORS SIMILARS

.....
.....

- Quines altres paraules volen dir el mateix o gairebé el mateix?
- Quan una persona posseeix aquest valor, probablement posseeix també...
- De tots aquests valors, quin és el més important per a la societat?

VALORS EN CONFLICTE

.....
.....

- Quin valor és el seu oposat?
- Si aquest valor no hi fos present, quin hi hauria al seu lloc?
- Si algú no tingués aquest valor, com seria?

L'ESPORT I LA POLÍTICA

16. Quin paper té la política en l'esport?

✍ Aquest text ens pot servir per endinsar-nos en un dels temes més conflictius del món de l'esport: la utilització amb finalitats polítiques.

Cada quatre anys, amb la celebració de les olimpíades, aquest tema torna a posar-se d'actualitat. Però també podem observar implicacions polítiques a qualsevol altra competició esportiva.

Ja des de l'antiga Olímpia, els jocs tenien un objectiu clar: aconseguir que finalitzessin les guerres gràcies a les treves sagrades que es decretaven durant la celebració. Aquesta incursió de la política a l'olimpisme tenia un paper pacificador entre els estats.

Amb el restabliment dels Jocs Olímpics a Atenes, l'any 1896 (primers Jocs Olímpics de l'era moderna), per part del baró Pierre de Coubertin, aquesta idea de l'olimpisme antic tornà a sorgir. Coubertin posà molt d'èmfasi a aconseguir que els jocs tinguessin un caràcter universal, que fossin internacionals, tornant, així, a l'antic paper unificador i pacificador dels jocs de l'antiga Olímpia. Aquest caràcter internacional quedà clarament reflectit en el bateig del nou organisme que Coubertin creà el 1894, el CIO (Comitè Internacional Olímpic), on anteposà la qualificació d'internacional a la d'olímpic.

Portar a terme aquesta tasca facilitadora de la comprensió entre els diferents països suposava crear un organisme que fos independent dels estats, però que a la vegada no en restés completament al marge. En aquest sentit, Coubertin redactà els estatuts i la Carta Olímpica del CIO, els quals han de ser respectats pel país on se celebren els jocs, independentment del sistema de govern i de la ideologia. Sobre aquest tema hi ha controvèrsia: uns critiquen la suposada politització del moviment olímpic i d'altres defensen el caràcter apolític de la família olímpica; coincideixen però, a considerar la política com un dels més grans perills per a la supervivència dels jocs.

Independentment de la politització interna o no del CIO, és cert que hi ha una sèrie de factors externs al CIO de tipus polític que intenten utilitzar la gran repercussió internacional dels jocs olímpics com a plataforma publicitària i reivindicativa de les seves opinions, de la seva ideologia, de les seves creences. Els boicots són un clar exemple d'aquesta manifestació política «en contra de». Però en els darrers anys s'han donat un seguit d'actuacions per causes ideològiques, terroristes en un cas, en el mateix moment dels jocs, de manera que feien un impacte més directe a l'opinió pública, com per exemple: el moviment del *Black power*, dels nord-americans Tommy Smith i John Carlos als Jocs de Mèxic de 1968, el segrest i el posterior atemptat contra

esportistes israelians als Jocs de Munic de 1972 o el boicot dels països africans als Jocs de Moscou de 1976 pel tema de l'*apartheid*.

Amb el *Black power*, Smith i Carlos feren públic el problema dels homes de color, que segons ells eren discriminats per qüestions racials al seu país i a d'altres indrets del món. A Munic, un comando anomenat *Ikrit i Biraam* va segrestar nou atletes israelians i va exigir l'alliberament d'uns dos-cents presoners palestins detinguts a Israel. El segrest acabà en atemptat i al final moriren tots els atletes. Als Jocs de Montréal, diversos països africans demanaren que es prohibís la participació de l'equip de Nova Zelanda perquè l'any 1975 un club de rugbi neozelandès —esport que no és competència del CIO— va jugar uns partits a Sud-Àfrica —país que practicava l'*apartheid*—. Com que no ho aconseguiren, el mateix dia de la inauguració dels Jocs Olímpics els respectius governs donaren l'ordre que els equips africans es retiressin dels Jocs. Malgrat aquesta ordenança política, el Senegal i Costa d'Ivori la desafiaren i prengueren part en els Jocs.

Aquest últim exemple d'utilitzar els jocs per aconseguir una finalitat política també ens mostra la relativa independència que pot haver-hi entre el govern d'un país i el seu Comitè Olímpic Nacional. Com hem vist, als Jocs de Montréal de 1976 dos països van fer cas omís a l'ordre dels seus respectius governs. També es va donar el mateix cas als Jocs de Moscou, el 1980, on quatre països (entre ells Espanya) van desobeir l'ordre de boicot dels seus respectius governs i van participar als Jocs, encara que sense cap subvenció governamental i sense la bandera dels seus països encapçalant els respectius equips nacionals. En aquests casos, l'esport quedà clarament per sobre de les qüestions polítiques i els comitès olímpics nacionals es van veure reforçats en la seva «independència».

17. La unió dels homes i les dones del món: un ideal olímpic

✍ *Sovint, les coses canvien i en molts casos sorgeixen inconvenients i problemes durant la seva realització.*

Les olimpíades, com veuràs en aquest text, ja no gaudeixen de l'autenticitat i de la genuïnitat amb què nasqueren.

Llegeix i respon les qüestions segons la teva valoració personal.

«L'ideal olímpic és la universalitat dels jocs, la integració d'aquest en els de la humanitat, en majúscula, sense distinció de races ni creences; però els mesquins interessos d'alguns grups han posposat els ideals a les seves conveniències, sense tenir en consideració l'esperit dels seus fundadors ni la grandesa i l'èxit de les olimpíades. Alemanya i Japó, derrotades a la II Gran Guerra, malgrat el seu historial esportiu net, van ser excloses dels Jocs de Londres de 1948. La ciutat nord-americana de Los Angeles, seu de la X Olimpíada, va conèixer un desagradable incident provocat per Anglaterra, que havia de desfilar en l'obertura després d'Alemanya i ho va fer, malgrat tot, abans. Alemanya sempre ha estat la nació més afectada per aquestes mesures discriminatòries en veure's apartada dels Jocs d'Ambers (1920), de París (1924) i de Londres (1948). Aquestes absències no són imputables al Comitè Internacional Olímpic, com veurem tot seguit: Reunit el CIO, aquest designa la ciutat en què tindran lloc els jocs. És interessant insistir, per les repercussions que comporta, que la designació recau sobre una ciutat i no sobre una nació. Tenint present aquesta distinció, deguda a Coubertin, s'aclareixen molts malentesos sobre discriminacions polítiques i racistes, que no per comprendre-les deixem de rebutjar-les amb energia. En virtut d'aquesta elecció són les ciutats —i no les nacions— les responsables de cursar invitacions als països, als comitès nacionals, perquè hi participin i, encara que aquestes hagin de complir els preceptes de la carta, hi ha vegades que no ho fan. Així doncs, sobre la ciutat pesa la responsabilitat de la universalitat dels jocs o de la seva parcialitat.»

J. L. García Prieto, 1966